

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

1. Tyskland efter första världskriget

Första världskriget var åren 1914–1918.

Tyskland var förlorare i kriget.

Länderna som vunnit kriget samlades i Versailles i juni år 1919.

Versailles ligger utanför Paris i Frankrike.

Där kom länderna överens om vilket straff Tyskland skulle få för allt som landet gjorde under första världskriget.

Det som länderna kom överens om kallas Versaillesfreden.

I överenskommelsen står att:

- Tyskland måste betala böter för att de startat kriget.
- Områden som Tyskland tagit i kriget
- förlorade Tyskland till de länder som vann kriget.
- Tyskland fick bara ha en liten armé.

Många människor i Tyskland tyckte överenskommelsen var fel och orättvis.

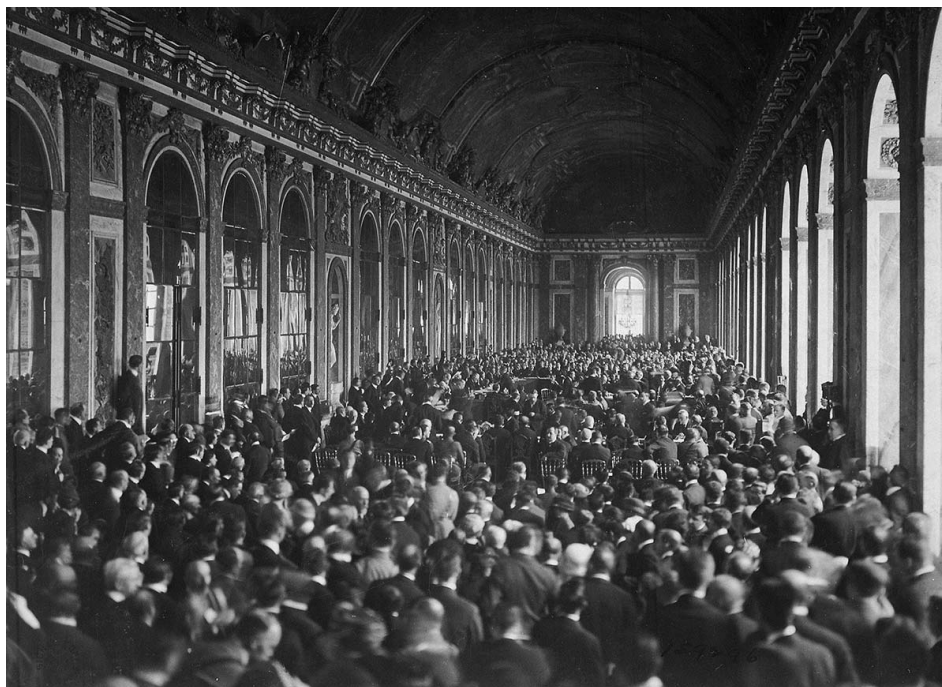

Bild från mötet i Versailles år 1919. Vid mötet kom länderna som vunnit kriget överens om vilket straff Tyskland skulle få.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

2. Nazisterna fick makten i Tyskland

År 1932 var det val i Tyskland.

Nazisterna använde löften, våld och propaganda för att få fler röster.

Propaganda är politiska budskap som ska påverka människors tankar och åsikter.

Nazisterna fick flest röster i valet.

Men majoriteten i riksdagen stöttade inte nazisterna.

Majoritet betyder fler än hälften.

Ändå blev nazisternas ledare Adolf Hitler vald till rikskansler i januari år 1933.

Rikskansler var namnet på chefen för Tysklands regering fram till år 1945.

Landet blev en diktatur.

Det betyder att nazisterna hade all makt och bestämde allt.

Adolf Hitler var deras ledare.

Bild på Adolf Hitler, nazisternas ledare. På ärmen syns ett hakkors som nazisterna använde som sin symbol.
Foto: Yad Vashem.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

När nazisterna fick makten började de behandla vissa grupper orättvist, ojämlikt och med våld.

Dessa grupper var judar, romer, politiska motståndare, homosexuella och personer med funktionsnedsättning.

Nazisterna tog bort flera friheter och rättigheter från folket för att öka sin makt.

Nazisterna låste in romer och tvingade dem att arbeta. Bilden visar romer i arbetslägret Lackenback i Österrike.

Nazisterna tog bort:

- **Yttrandefrihet** - rätten att få säga vad man tycker
- **Tryckfrihet** - rätten att få skriva vad man tycker
- **Föreningsfrihet** - rätten att få bilda till exempel politiska föreningar eller grupper

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

3. Nürnberglagarna

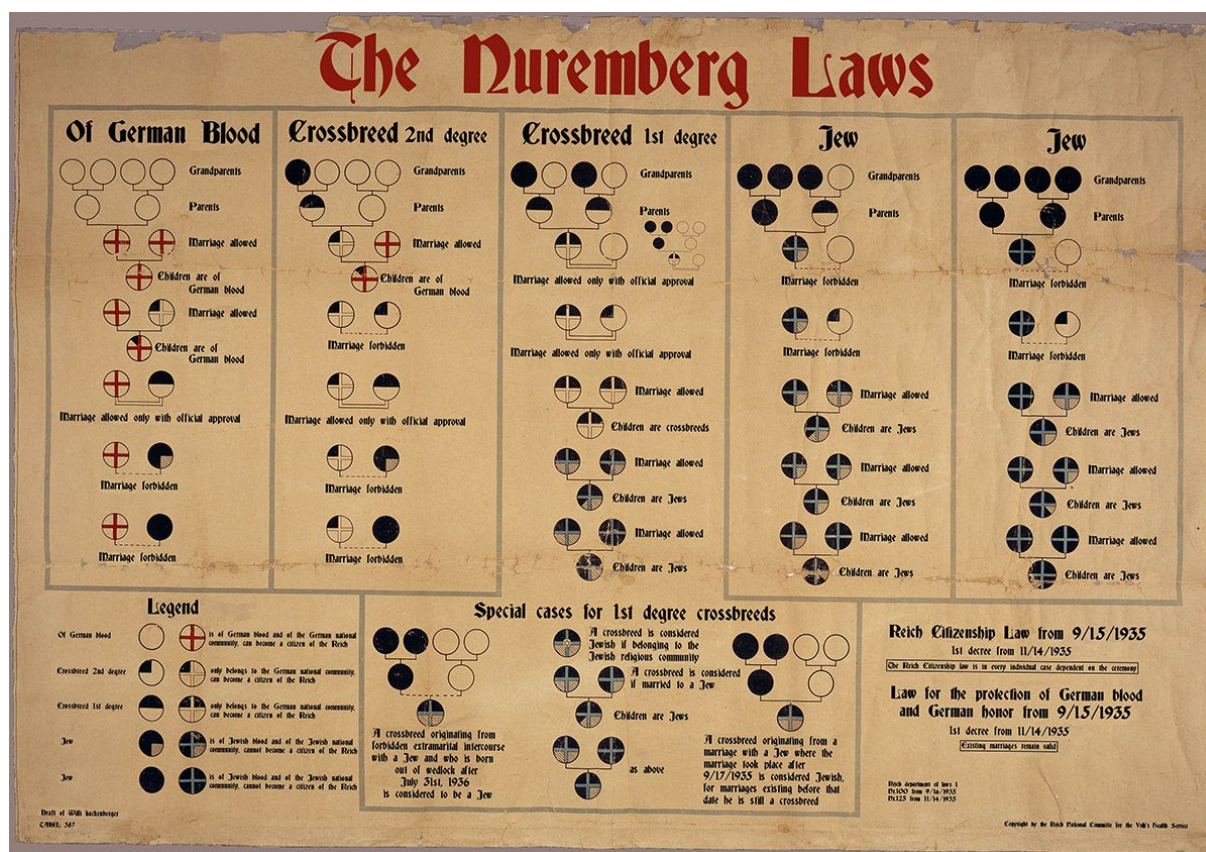
År 1935 bestämde nazisterna lagar som gjorde det svårare för judar och romer att bo i Tyskland.

Lagarna kallas för **Nürnberglagarna** eftersom det var i staden Nürnberg som nazisterna bestämde om dem.

Nürnberglagarna sa att judar och romer får inte vara med som andra människor i samhället.

De får inte bo var de vill eller arbeta med vad de vill.

Nazisterna stal deras hem och värdesaker.

Bilden visar exempel på raskort (på engelska The Nuremberg Laws). Kortet visar om personen var en "renrasig" tysk eller hade judiskt blod i släkten.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

4. Andra världskriget och Förintelsen

Andra världskriget var åren 1939 – 1945.

Förintelsen är det svenska namnet för morderna på omkring 6 miljoner judar innan och under kriget.

Under samma tid mördades kanske så många som 500 000 romer.

Detta var ett folkmord på dessa två folkgrupper.

Det var nazisterna och de som hjälpte nazisterna som var ansvariga för Förintelsen.

Nazisterna ville utrota alla judar, hela den judiska kulturen och alla romer.

Nazisterna var antisemiter.

Antisemitism betyder hat, fientlighet och fördomar mot judar.

Antiziganism betyder hat, fientlighet och fördomar mot romer.

Bilden visar en bokaffär i Stockholm under andra världskriget. Skylten säger att judar får inte handla i affären. Det är ett exempel på antisemitism.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

5. Koncentrationsläger och förintelseläger

Under andra världskriget ockuperade Nazityskland många länder.

Ockupera betyder att ett land tar över ett annat land.

Nazisterna byggde flera koncentrationsläger i Polen.

Koncentrationslägren var ett slags fängelse för de som nazisterna tyckte var mindre värda, till exempel judar och romer.

Nazisterna tvingade människorna i lägren att arbeta mycket hårt och de fick nästan ingen mat. Många dog därför av svält och av sjukdomar.

Polen var ett av de länder som nazisterna ockuperade.

De byggde därför flera förintelseläger där.

Ett förintelseläger var ett läger där fångarna mördades.

Nästan 3 miljoner judar dödades i olika förintelseläger.

Det mest kända förintelselägret är Auschwitz-Birkenau.

Det lägret låg i det ockuperade landet Polen.

Bild på koncentrations- och förintelselägret Auschwitz-Birkenau. Människorna i förintelseläger arbetade mycket hårt. Många mördades eller dog av svält och sjukdomar.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

6. Efter kriget - rättegångarna i Nürnberg

Den 8 maj 1945 tog andra världskriget slut i Europa.

Några nazistiska ledare ställdes inför rätta i domstol efter kriget.

Rättegångarna var i domstolen i staden Nürnberg i Tyskland.

Därför kallas rättegångarna Nürnbergrättegångarna.

Bilden visar nazistiska ledare som är anklagade för brott mot mänskligheten i den första rättegången i Nürnberg. Bild: National Archives

De nazistiska ledarna blev dömda för Förintelsen och andra brott.

Domstolen sa att brotten var brott mot mänskligheten.

Brott mot mänskligheten är till exempel när vissa grupper i samhället blir mördade, våldtagna, torterade eller tvingade att arbeta som slavar för att de tillhör just den gruppen.

Efter andra världskrigets slut och när rättegångarna i Nürnberg var avslutade bildades Förenta nationerna, FN.

Alla länder i världen får vara med i FN.

Fakta om Förintelsen och andra världskriget

7. Mänskliga rättigheter

Länderna i FN var överens om att brott mot mänskligheten får inte hända igen.

Därför skapade FN gemensamma regler om mänskliga rättigheter år 1948.

Reglerna kallas för Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

De mänskliga rättigheterna säger att alla människor är fria och att de är lika mycket värda.

Alla har rätt att leva, bli rättvist behandlade och har rätt att känna sig trygga.

De mänskliga rättigheterna hjälper oss att leva tillsammans på jorden.

Några exempel på de mänskliga rättigheterna är:

- Lagen ska vara lika för alla.
- Alla har rätt till hjälp från domstol i sitt land.
- Ingen ska bli tvingad att gifta sig mot sin vilja.
- Alla har rätt att tro på vilken religion de vill.
- Alla har rätt att tycka vad de vill.
- Alla har rätt att gå i skolan.

FN:s flagga